

Another one of the current areas of innovative tourist activity is event tourism. It involves visiting the area at a specific time when a significant, extraordinary, bright event is taking place (Eurovision, festivals, fairs, etc.).

So, innovations in tourism make it possible to solve a number of tasks today. They are connected both with the growth of the level of satisfaction of the cultural needs of the population of our country, and with the formation of conditions for the development of innovative forms of small business, with the involvement of young people in innovative activities, etc.

Literature:

1. Bilgihan A., Nejad M. (2015), "Innovation in hospitality and tourism industries", Journal of Innovation, vol. 6 (3), available at:<https://doi.org/10.1108/JHTT0820150033>; 2. Sardak S., Dzhyndzhoian V., Samoilenko A. (2016), "Global innovations in tourism", Innovative Marketing, 12(3). doi:10.21511/im.12(3).2016.04; 3. Skudlarski J., Zaika S. O., Gridin O. V. (2017) Innovations features in tourism, Visnyk KhNTUSH: ekonomichni nauky, vol. 182, pp. 13-23; 4. Zaika S. (2018) Features of the tourist market as a market of services // II International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, Part II, Kielce, Poland, January 26, pp. 12-14; 5. Zaika S. O., Shabinsky O. V. (2017) Analysis peculiarities of travel agencies activities. Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky, vol. 3, pp. 5-15.

**Баєва Д.В. здобувач вищої освіти ступеня магістр*
Державний біотехнологічний університет, Україна**

Роль ефективності молочного скотарства в продовольчому забезпеченні країни

Молочне скотарство у складі сільського господарства посідає особливе місце та значною мірою визначає економічну ефективність сільськогосподарського виробництва та продовольче забезпечення національного господарства. Тривалий диспаритет цін на промислові та сільськогосподарські товари, зниження рівня забезпеченості кормами та неповне дотримання технологічних процесів у молочному скотарстві, а також монополізм переробної промисловості та інші фактори зумовили кризові явища в галузі.

Стан та динаміка розвитку молочного скотарства веде до деградації галузі, робить нашу країну залежною від імпорту продукції тваринництва та формує продовольчу небезпеку. Тому варто розробити програму стабілізації та відновлення економічного зростання молочного скотарства, створити необхідні організаційні, економічні та технологічні передумови для відродження та подальшого розвитку галузі та впровадження інтенсивних

* Науковий керівник: Антощенкова В.В., д.е.н., доц.

форм її ведення. Від інтенсифікації розвитку молочного скотарства значною мірою залежить ефективність функціонування агропромислового комплексу загалом і забезпеченість населення необхідними молочними продуктами.

Молочне скотарство – одна з найважливіших продовольчо-безпекових галузей України, призначення якої полягає в забезпеченні виробництва молока в обсягах, які достатні для завантаження виробничих потужностей молокопереробних підприємств з подальшим виробництвом молочної продукції. Стан розвитку агропромислового комплексу, в тому числі і її важливої складової – галузі молочного скотарства, впливає на соціальну та економічну стабільність економічної системи [1, с.25].

Молочне скотарство завжди займало вагому частку в обсягах та структурі валової продукції сільського господарства. 2021 рік був найгіршим для молочного скотарства за останні 6 років та одним з найневдаліших з точки зору прибутків. За роки незалежності України поголів'я корів скоротилося більш ніж в 5 разів (в тому числі в сільськогосподарських підприємствах поголів'я корів становить всього 6,9 % показника 1990 року), обсяги виробництва молока скоротились в три рази (в тому числі в с.г. підприємствах обсяг виробництва молока становить 14,9 % показника 1990 року). Лише завдяки зростанню продуктивності корів в два рази (в тому числі більш ніж в 2,5 рази в с.г. підприємствах) вдалося стримати повний занепад молочного скотарства. В табл. проаналізовано стан та динаміку розвитку молочного скотарства України за 1990-2021 роки.

Таблиця

Стан молочного скотарства в Україні в 1990-2021 роках

Показники	1990	2000	2010	2019	2020	2021	2021 до 2010 в %
Чисельність поголів'я корів станом на кінець року, тис гол	8378,2	4958,3	2642,8	1788,5	1673,0	1544,0	18,43
<i>в тому числі на с.г. підприємствах</i>	6191,6	1851	589,1	438,6	423,9	424,6	6,86
Виробництво молока, тис тонн	24508,3	12657,9	11531,0	9663,2	9263,6	8713,9	35,55
<i>в тому числі на с.г. підприємствах</i>	18634,1	3668,7	3047,9	2728,6	2761,2	2767,7	14,85
Середній річний удій молока,	2675	2177	4082	4976	5129	5155	192,71
<i>в тому числі на с.г. підприємствах</i>	2676	1469	3975	6101	6634	6863	256,46
Рівень рентабельності, %	32,2	-6,0	17,9	20,6	20,4**

*Примітки.....відсутня інформація

Джерело: складено автором за даними [2;3].

Ефективність сільськогосподарського виробництва – економічна категорія, заснована на дії системи економічних законів та відображає одну з головних сторін виробництва – результативність. Важливо, щоб виробництво сільськогосподарської продукції не було матеріаломістким, щоб отримані

результати супроводжувалися скороченням витрат у розрахунку на одиницю та було вищим їх відшкодування під час реалізації продукції. Тому сутність ефективності полягає не так в ефекті як результаті будь-яких дій або виробництва, але й у тому, наскільки цей ефект виправданий [4, с.40].

Слід розрізнити поняття ефект та економічна ефективність. Ефект – це наслідок, результат тих чи інших дій, заходів. Наприклад, у молочному скотарстві ефект від порід тварин, кормових раціонів, нових технологій переробки продукції та підготовки її до реалізації, вибору ринку збуту, термінів продажу та ін. Ефект може бути отриманий у натуральній чи грошовій формі, у вигляді економії ресурсів. Категорія ефективності суспільного виробництва, сформульована економічною наукою як виробництво продукції з найменшими витратами праці та коштів. У теоретичному аспекті поняття ефективності виробництва обумовлено законом економії робочого часу, відбиває основу розвитку науково-технічного прогресу. Категорія ефективності включає економію робочого дня, затрачуваного у процесі праці та втіленого у споживаних засобах виробництва.

У цілому нині сутність ефективності сільськогосподарського виробництва характерна для розвитку різних галузей, проте є певні особливості, зокрема, для молочного скотарства. За визначенням сутності економічної ефективності молочного скотарства є різні погляди. Виходячи з класичної методології, принципів і методичних положень вчених-економістів слід розуміти сутність ефективності молочного скотарства в отриманні максимального обсягу продукції з урахуванням її якості за оптимальних витратах на її виробництво та отримання прибутку.

При вивченні економічної ефективності молочного скотарства необхідно враховувати низку специфічних особливостей галузі, які впливають на її рівень. По-перше, продукція виробляється та реалізується протягом року, що особливо важливо за високої інфляції. По-друге, молоко відноситься до продуктів першої необхідності та незалежно від економічної та політичної ситуації попит на нього не зникне. По-третє, продукція йде на переробку та безпосередньо на продаж та є ринком прямого попиту. По-четверте, молочне скотарство пов'язано з породним складом тварин та їх селекційно-племінними якостями. По-п'яте, є велика залежність виробництва продукції від кормової бази (обсяги виробництва кормів та їх якість). Отже, щоб ефективно керувати виробничими процесами у молочному скотарстві, об'єктивно оцінити його рівень, темпи та результативність, потрібна об'єктивна система економічних показників.

Для визначення економічної ефективності молочного скотарства застосовуються вартісні та натуральні показники. До числа найважливіших відносяться: обсяг прибутку; собівартість продукції; рівень рентабельності виробництва; продуктивність праці; фондвіддача; термін окупності капітальних вкладень; молочна продуктивність тварин; витрати кормів та праці на виробництво одиниці продукції; якість молока; кількість валової та товарної продукції в натуральному та грошах [5, с. 295]. У ринкових умовах серед вартісних показників основне місце посідає показник прибутку. Саме прибуток виступає як узагальнюючий критерій ефективності молочного скотарства, що

характеризує кількісну та якісну сторони господарської діяльності сільгосп підприємства.

Отже, аналіз сучасного стану молочного скотарства свідчить про те, що ця найважливіша галузь сільського господарства виявилася непідготовленою в системі ринкової економіки, оскільки через її специфічні особливості вона надмірно залежить від багатьох зовнішніх факторів та інших галузей агропромислового комплексу, та потребує державної підтримки.

Список використаних джерел:

1. Антощенкова В.В. Сучасний стан молочного скотарства в Україні. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. №2. С. 25–32. ISSN 2415-8453; 2. Антощенкова В.В., Кравченко Ю.М. Сучасні тенденції виробництва та споживання молока в світі в умовах глобалізації. Економічний аналіз. №4. 2022. С.7-14. DOI: <http://dx.doi.org/10.35774/econp2022.02.007>; 3. Офіційний веб-сайт Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; 4. Антощенкова В.В., Кравченко О.М. Економічна ефективність виробництва та реалізації молока в Україні. Актуальні проблеми інноваційної економіки. Харків: ХНТУСГ №3 2016. С. 39-44; 5. Антощенкова В.В. Основні елементи ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства як основа економічної та продовольчої безпеки. Економічний аналіз. 2020. Том 30. № 3. С. 291-298.

Батюк Л.А., канд. екон. наук, доцент
Тоберт М.Ю., здобувач вищої освіти ступеня магістр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Деякі аспекти міжнародного досвіду державної підтримки впровадження цифрових технологій в аграрний сектор

Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору на сучасному етапі неможливе без інновацій, що ґрунтуються на цифрових рішеннях. Цифрові технології сприяють підвищенню продуктивності, оптимізації витрат, забезпечуючи сталий розвиток сільського господарства.

Важливо передбачити державну підтримку впровадження цифрових технологій у сільське господарство поряд із відповідною системою державного регулювання, у тому числі, стимулюючою забезпечення у сільській місцевості доступу до Інтернету [2].

З метою підвищення продуктивності сільське господарство пройшло шлях від збирання до обробітку полів та культивуванні рослин, до використання добрив та засобів механізації, до автоматизації виробництва. Настав новий технологічний етап – впровадження цифрових технологій. За традиційним підвищенням продуктивності, якості продукції, скороченням виробничих витрат та енергоємності відкриваються нові перспективи: цифровий збір даних про стан посівних площ та тваринництва з можливістю їх деталізації до конкретної ділянки поля та тварини в режимі реального часу, впровадження технологій